

Raadsnummer 15R6607

Bodycams voor stadstoezicht Eindhoven

Inleiding

Het Eindhovense stadstoezicht staat waakzaam en dienstbaar voor het handhaven van de openbare orde in de stad. Een ook het stadstoezicht is aan verandering onderhevig. Niet eens specifiek ingegeven vanuit de eigen organisatie, maar wel omdat de samenleving in technologisch en innovatief opzicht veranderd. Deze veranderingen hebben ook hun beslag op het alledaagse werk van de Eindhovense stadstoezichthouders en creëert een blijvende opgave voor de toekomst om met deze veranderingen mee te gaan. Hoewel technologie binnen de veiligheidsketen met kleine stapjes vooruit gaat, is het van belang om te erkennen dat technologie kan dienen als verlengstuk van het werk van stadstoezicht als organisatie, maar zeker ook voor de individuele stadstoezichthouder.

De Nationale Politie is al ver gevorderd door een speciaal 'sensing¹-programma' te ontwikkelen en uit te voeren. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van camera's in politieauto's en bodycams op bijvoorbeeld helmen van de agenten. Hoewel de eerste probeersels in 2009 niet tot succes leidde, zien we nu dat de politie het gebruik van bodycams goed weet in te zetten. De positieve ervaringen maken dat er kansen liggen om deze werkwijze ook toe te passen op stadstoezicht Eindhoven.

Doelstelling

Het invoeren van bodycams voor stadstoezicht Eindhoven en zo het instrumentarium van de stadstoezichtmedewerkers te verbeteren. De inzet van de bodycams leidt tevens mogelijk tot de-escalatie, het verbeteren van de informatieverstrekking over de positie van stadstoezicht Eindhoven en kan ondersteunend zijn inzake het vergaren van bewijslast.

Voorstel

1. De uitrusting van stadstoezicht Eindhoven aan te vullen met bodycams;
2. De uitgangspunten voor de inzet van bodycams voor stadstoezicht Eindhoven te onderschrijven:
 - a. Inzet gericht op de-escalatie;
 - b. Verbeteren van informatieverstrekking over stadstoezicht Eindhoven;
 - c. Vergaren van bewijslast;

¹ Sensing is het gericht ondersteunen van het menselijk waarnemings- en zoekvermogen met behulp van technologie. Bron: 'Visie op sensing binnen de politie, waarnemen in een genetwerkte samenleving', KLPD, juni 2011: https://freedominc.nl/files/20110600-klpd-visie-op-sensing-binnen-de-politie_redacted.pdf

- d. Borging veiligheid publieke taak;
- 3. Een privacy protocol voor de opnames op te stellen waarbij de volgende kaders worden gehanteerd:
 - a. Beelden mogen niet gebruikt worden voor commerciële doeleinden;
 - b. Bij het gebruik van beelden voor promotionele/educatieve/informatieve doeleinden worden derden onherkenbaar in beeld gebracht;
 - c. Stadstoezicht Eindhoven is eigenaar van de beelden en dient hier prudent en ordentelijk mee om te gaan;
- 4. Voor de aanschaf en implementatie van de bodycams de volgende dekking te hanteren:
 - a. Voor de aanschaf van de bodycams maximaal éénmalig € 30.000,- ter beschikking te stellen en deze te dekken uit de meeropbrengsten parkeerinkomsten;
 - b. Voor de onderhoudskosten structureel € 2.500 te bestemmen voor onderhoud aan de bodycams;

Argumenten en kanttekeningen

1. De technologie heeft zich ontwikkeld

In 2009 heeft de politie al eens getest met een bodycam. Dit werd echter niet positief ontvangen. Dit had ermee te maken dat het draagcomfort en de kwaliteit van het beeld niet optimaal waren. De bodycam was erg groot en allerlei snoertjes zaten in de weg. Inmiddels zijn we enkele jaren verder en de bodycam heeft zich ontwikkeld tot een klein apparaatje dat vaak niet groter is dan een luciferdoosje en geheel past binnen ontwikkelingen die in het brede mediaveld te zien zijn.

Waar in het verleden artikelen vooral als platte teksten verschenen, hebben we de laatste jaren een ontwikkeling gezien naar het gebruik van kwalitatief goed beeldmateriaal. De laatste ontwikkeling is de vlucht naar voren als het gaat om bewegend beeld. Diverse apps die zich richten op bewegend beeld, zijn de afgelopen jaren gelanceerd en ook voor de consument is het maken van eenvoudige, maar kwalitatief goede video's, echt binnen handbereik gekomen. Hiermee geldt dat ook organisaties het bewegend beeld hebben omarmt.

2. Video geeft veiligheidsketen meer eigen regie

De afgelopen jaren hebben we regelmatig gezien dat beelden van optredens in de veiligheidsketen online werden gezet, viraal gingen en dat mensen zonder besef te hebben van enige context, massaal reageerden op de beelden. Met onder andere de strategie van de Nationale Politie op sening, is duidelijk geworden dat de veiligheidsketen de waarde van video's niet langer onderschat maar hier vooral ook op acteert. Doordat de politie steeds vaker eigen beelden naar buiten brengt, wordt

enerzijds een bijdrage geleverd aan uitleg over het werk van de politie en anderzijds wordt met de beelden ook bewijsmateriaal vergaard. Tegelijkertijd geeft het een besef aan dat vanwege de digitalisering in de samenleving mensen te allen tijde gebeurtenissen kunnen filmen en snel kunnen delen met de rest van de wereld.

Door de inzet van bodycams, krijgt de veiligheidsketen meer eigen regie over gebeurtenissen op straat. Filmpjes die door omstanders worden opgenomen en online worden verspreid, missen vaak de context en het begin van een incident. Daarmee lijkt het wel eens alsof de agenten teveel geweld gebruiken terwijl ze juist hun best doen om escalatie te voorkomen. De beelden kunnen daarnaast worden gebruikt om te dienen als bewijslast. Het gebruik van bodycams kunnen in dat geval dan ook worden beschouwd als onderdeel van het instrumentarium dat een agent of een BOA tot zijn beschikking heeft.

3. Bodycams steeds vaker ingezet

Steeds meer professionals in de veiligheidsketen kunnen gebruik maken van bodycams en hiermee wordt de uitrusting voor de professional beter ingericht. In het land zijn de afgelopen jaren diverse pilots ingezet waarvan de uitkomsten positief werden ontvangen. Zelfs de NS is inmiddels gestart met een pilot om haar service- en veiligheidsmedewerkers met een kleine bodycam uit te rusten². Vanwege deze positieve effecten zou de bodycam onderdeel moeten uitmaken van de vaste uitrusting van medewerkers in de veiligheidsketen, waarbij in dit voorstel in eerste instantie wordt ingestoken op de medewerkers van stadstoezicht.

Ook de politie Eindhoven is inmiddels gestart met het actief gebruik maken van de bodycams, zo blijkt uit een Facebook update van 20 november³. Al eerder maakte de politie Eindhoven actief gebruik van videomateriaal om de Eindhovenaren ook inzicht te geven in het werk van de agenten, waarbij bijvoorbeeld op 19 juli op Facebook een filmpje werd geplaatst over waaruit de nooduitrusting van een politievoertuig bestaat⁴. Voor Eindhoven geldt dus dat een deel van de veiligheidsketen reeds gebruik maakt van bodycams.

4. Goed toerusten stadstoezicht van belang

Hoewel het lijkt alsof er met deze stelling een open deur wordt ingetrapt, is dat zeker niet het geval. De stadstoezichthouders in Eindhoven kennen namelijk een klein instrumentarium ter ondersteuning van hun werkzaamheden. Feitelijk hebben de stadstoezichthouders één echt instrument, en dat is het uitschrijven van een proces

² NS start proef met bodycams, NS, oktober 2015: <http://nieuws.ns.nl/ns-doet-proef-met-bodycams/>

³ Politie Eindhoven maakt gebruik van bodycams, Politie Eindhoven, november 2015:

<https://www.facebook.com/PolitieEindhoven/photos/a.252384854780279.70617.233041110047987/1208411939177561/?type=3&theater>

⁴ Waaruit bestaat nooduitrusting van een politievoertuig? Politie Eindhoven, 19 juli 2016:

<https://www.facebook.com/PolitieEindhoven/videos/vb.233041110047987/1092143624137727/?type=2&theater>

verbaal met daarop een financiële sanctie. In Eindhoven zijn de BOA's van stadstoezicht niet uitgerust met andere instrumenten, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de BOA's service en veiligheidsmedewerkers van de NS. Voor de laatste groep wordt inmiddels bekeken of zelfs het bestaande instrumentarium, naast de bodycams, nog verder moet worden uitgebreid.

Stadstoezichthouders komen vaak in vervelende situaties die zich op straat afspelen. Daarbij vervullen zij een zeer belangrijke rol waar vaak weinig waardering voor is. Immers, het is vaak stadstoezicht die een 'naheffingsaanslag parkeren' (in de volksmond ook wel gewoon parkeerboete genoemd) uitschrijft of controles uitvoeren op voertuigen die zich na 11:00 uur nog begeven in de binnenstad. Het uniform komt overeen met dat van de politie en stadstoezichtmedewerkers horen met regelmaat ook de kreet 'Ga echte boeven vangen!' In situaties waarin stadstoezichtmedewerkers een inwoner of ondernemer aanspreken, geldt het woord als belangrijkste deel van het instrumentarium. Niet iedereen is hiervoor echter gevoelig. Het komt dan ook vaker voor dat medewerkers van stadstoezicht onheus bejegend worden terwijl ze wel zijn belast met het toezicht en handhaving van de openbare orde, een niet te onderschatten taak.

Wanneer medewerkers iemand aanspreken, is daar dus vaak een weerwoord van te verwachten. Uit eigen ervaring weet indiener dat dit er fel aan kan toe gaan. Door het ontbreken van een goede uitrusting, kan het vaak zinvoller zijn om als stadstoezichtmedewerker weg te lopen van de situatie om zo verdere escalatie te voorkomen. Dit is natuurlijk een volstrekt onwenselijke situatie, op de eerste plaats omdat dergelijk gedrag naar stadstoezichtmedewerkers niet geaccepteerd mag worden.

Door stadstoezichthouders de mogelijkheid te geven om te beschikken over een bodycam, kan deze worden ingezet als de-escalierend. Uit ervaringen van de inzet van bodycams elders in het land, geven agenten ook aan dat situaties minder snel uit de hand lopen. Zo geeft de projectleider bodycam eenheid den Haag⁵ aan 'dat mensen wel in-dimmen als ze weten dat ze gefilmd worden'. Doordat de bodycam een de-escalierend effect heeft, is er potentie voor stadstoezicht om op relatief eenvoudige wijze een uitbreiding van het instrumentarium vorm te geven, zonder dat de uitbreiding gezien kan worden als onderdeel van het geweldsspectrum (wapen, wapenstok, pepperspray e.d.).

⁵ Bodycam wordt volwassen, door Centrale Ondernemingsraad Nationale Politie, december 2014: <https://www.hulpverlening.nl/nieuws/politie-de-bodycam-wordt-volwassen>

5. Informeren over werkzaamheden

Waarom komt de politie soms met loeiende sirenes aanrijden en gaan deze halverwege de weg uit en rijdt de wagen weer normaal? Wat komt er bij kijken om als politie-escorte te dienen om een ambulance met spoed naar het ziekenhuis te begeleiden? Deze vragen stelt iedereen zich wel eens af. Diverse politie eenheden proberen op onder andere deze vragen antwoord te geven door filmpjes die zijn opgenomen door bodycams op social media te plaatsen. De filmpjes kennen een groot bereik, krijgen veel reacties en veel mensen krijgen antwoord op vragen die ze niet eenvoudig stellen.

Om meer begrip voor de werkzaamheden van Stadstoezicht te creëren is communicatie over handhaving in het algemeen en specifiek over de taken van Stadstoezicht van groot belang. Publicatie van video opnames op social media kan zorgen voor meer transparantie en een betere informatiepositie van onze inwoners over stadstoezicht Eindhoven. Daarvoor is het natuurlijk wel van belang dat stadstoezicht zich ook op de social media begeeft. Hoewel niet elk bericht voorzien hoeft te zijn van een foto of video, kunnen er wel video's worden geplaatst over bijvoorbeeld hoe het werkt om een naheffingsaanslag parkeren uit te schrijven. Om meer begrip bij mensen te kweken, is het informeren van diezelfde mensen een belangrijk onderdeel. Het zal zeker niet alle agressie jegens stadstoezichthouders oplossen, maar het levert wel een kleine bijdrage aan het begrip voor de positie van stadstoezichthouders.

6. Stadstoezichtmedewerker blijft cruciaal

De techniek kan nog zo ver gaan, het allerbelangrijkste is en blijft de stadstoezichtmedewerker zelf. Uiteindelijk draait het om het handelingsvermogen. Tussen waarnemen en handelen in overwegen de stadstoezichtmedewerkers de verschillende opties (interpreteren) en worden al dan niet besluiten genomen (besluitvorming). De techniek (bodycams) zijn altijd ondersteunend aan de werkzaamheden, afwegingen en besluitvorming van de stadstoezichtmedewerker. De inzet van de bodycam kan dan ook alleen maar succesvol zijn als de stadstoezichtmedewerker zich ook bewust weet van de (nog te ontwikkelen) protocollen en de overige afspraken die binnen de organisatie gemaakt dienen te worden. Zo is het bij de politie goed gebruik dat de beelden niet worden gebruikt voor functioneringsgesprekken van de agenten, om zo te borgen dat agenten de bodycam zo optimaal mogelijk inzetten. Beelden kunnen overigens wel gebruikt worden om de context van een situatie voor externen te schetsen.

Eind vorig jaar werd door de Universiteit van Cambridge aangetoond dat van de agenten die bodycams droegen, er 59% minder geweld werd toegepast en dat het aantal officiële klachten tegen agenten verminderde met 87%! Betrouwbare cijfers voor Nederland zijn er nog niet maar het is aannemelijk dat ook hier geldt dat er minder klachten zullen worden ingediend.

7. De bodycams in relatie tot privacy

Een veilige samenleving staat borg voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, terwijl tegelijkertijd voor het garanderen van een veilige samenleving inbreuken op de persoonlijke levenssfeer noodzakelijk kunnen zijn. Vaststaat dat de privacy van wie dan ook in onze stad – ondernemer, inwoners, bezoeker – niet zomaar zonder reden geschonden mag worden. Om op een correcte wijze om te gaan met het privacyvraagstuk, heeft de wetgever een aantal wetten opgesteld die als kader gelden voor privacy in Nederland. Het betreft hier vooral de Wet Bescherming Persoonsgegevens, de Gemeentewet, Wet op de Politiegegevens en in mindere mate de Wet Justitiële en Strafvorderlijke Gegevens.

Wel dienen er met het OM afspraken te worden gemaakt om de opnames ook een juridische status te geven. De politie eenheid Den Haag heeft dat gedaan, waarbij de afspraak tussen het OM en de politie was dat de agent vooraf de mededeling doet dat ze gaan opnemen in plaats van vragen om toestemming om te mogen filmen. Feitelijk is die toestemming te betwisten aangezien iedereen vanuit het principe vrije nieuwsgaring opnamen in de openbare ruimte mag maken. Aangezien het doel bij stadstoezicht anders is, is een mededeling vooraf in principe voldoende.

Hoewel de beelden ook bedoeld zijn om online te verspreiden (promotioneel en educatief/informatief gezien), dient stadstoezicht zich wel te houden aan de regelgeving omtrent het opslaan, verspreiden en bewaren van de beelden. Als uitgangspunt voor het verspreiden van videomateriaal met een promotioneel en/of informatief/educatief karakter, geldt dat derden in ieder geval onzichtbaar in beeld worden gebracht door middel van bijvoorbeeld blurring. De opnames van stadstoezicht Eindhoven mogen nimmer gebruikt worden voor commerciële doeleinden. Stadstoezicht Eindhoven is eigenaar van de beelden en draagt hiermee ook de verantwoordelijkheid om hier op een ordentelijke wijze mee om te gaan.

Kosten

Er zijn tal van mogelijkheden voor bodycams. Voor dit kostenplaatje wordt als uitgangspunt genomen de camera's die de eenheid Rotterdam gebruikt, te volgen via @politiePRO247. Op 1 oktober plaatsten ze een bericht dat ze nu nog de GoPro Hero 3+ gebruiken, maar dat ze overgaan op de GoPro Session.

	1 stadstoezichthouder
GoPro Hero 3+	€ 200,00 per camera
GoPro Hero4 Session	€ 400,00 per camera

Er wordt uitgegaan om alle medewerkers stadstoezicht uit te rusten met een bodycam. Dat betekent dat er 65 bodycams nodig zijn. De levensduur van de bodycams is naar verwachting ongeveer drie jaar.

Voor de aanschaf van de GoPro Hero 3+ camera dient dan éénmalig een bedrag van € 13.000,- te worden vrijgemaakt. Voor de aanschaf van de GoPro Hero4 Session dient dan éénmalig een bedrag van € 26.000,- te worden vrijgemaakt. Inzake de onderhoudskosten wordt verwacht dat daar jaarlijks € 2.500,- voor gereserveerd dient te worden.

Planning

Nadat de raad een besluit heeft genomen, kan worden overgegaan op de werkelijke implementatie van het besluit. Afspraken met bijvoorbeeld het OM kunnen vrij snel worden gemaakt en camera's kunnen snel worden besteld. Daarna dient uitrol in de organisatie plaats te vinden. Uiterlijk 1 april 2016 geldt dat de inzet van de bodycams operationeel is.

Evaluatie

Om een goed beeld te krijgen van hoe het in de Eindhovense praktijk werkt en om in beeld te krijgen waar verbetermogelijkheden liggen, wordt er voor 1 juli 2017 een evaluatie opgesteld.

Communicatie

De communicatie van dit raadsbesluit gebeurt via de normale kanalen. Bij implementatie van de camera's wordt een persbericht uitgegeven die via de normale kanalen zal worden verspreid.

Ontwerpraadsbesluit

Raadsnummer **15R6607**

De raad van de gemeente Eindhoven;

Gezien het initiatiefvoorstel van dhr. F. van den Broek (VVD) over bodycams voor stadstoezicht Eindhoven;

Besluit:

1. De uitrusting van stadstoezicht Eindhoven aan te vullen met bodycams;
2. De uitgangspunten voor de inzet van bodycams voor stadstoezicht Eindhoven te onderschrijven:
 - a. Inzet gericht op de-escalatie;
 - b. Verbeteren van informatieverstrekking over stadstoezicht Eindhoven;
 - c. Vergaren van bewijslast;
 - d. Borging veiligheid publieke taak;
3. Een privacy protocol voor de opnames op te stellen waarbij de volgende kaders worden gehanteerd:
 - a. Beelden mogen niet gebruikt worden voor commerciële doeleinden;
 - b. Bij het gebruik van beelden voor promotionele/educatieve/informatieve doeleinden worden derden onherkenbaar in beeld gebracht;
 - c. Stadstoezicht Eindhoven is eigenaar van de beelden en dient hier prudent en ordentelijk mee om te gaan;
4. Voor de aanschaf en implementatie van de bodycams de volgende dekking te hanteren:
 - a. Voor de aanschaf van de bodycams maximaal éénmalig € 30.000,- ter beschikking te stellen en deze te dekken uit de meeropbrengsten parkeerinkomsten;
 - b. Voor de onderhoudskosten structureel € 2.500 te bestemmen voor onderhoud aan de bodycams;

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van .

Rob van Gijzel, voorzitter

Jan Verheugt, griffier